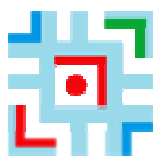

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

Бутенко Є.В.
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

Харитоненко Р.А.
к.е.н.
Інститут землекористування НААН України
м. Київ, Україна

Петриченко С.В.
аспірант
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИСВЯЧЕНИХ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЗЕМЕЛЬ

Повномасштабні бойові дії, що охопили Україну із 24.02.2022 року посилили проблеми економічного, екологічного та соціального глобальні проблеми людства як в країні так в цілому у Світі. Окрім цього військові дії негативно впливають на використання земель за їх цільовим призначенням, оскільки переміщення важкої техніки, будівництва різноманітних фортифікаційних споруд, розриви снарядів, забруднення залишками знищеної техніки, вибухонебезпечних предметів, порушення ґрунтового покриву в подальшому може прискорити різні види деградаційних процесів на територіях громад, зниження родючості та забруднення ґрунтових вод.

Оцінка впливу військових дій на використання земель не оминула уваги наукової спільноти та різних державних, приватних установ і громадських організацій. Співробітниками Інституту ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського НААН обстежили земельні ділянки, які зазнали різного виду порушень в результаті авіаційних та артилерійських обстрілів. Запропонували як зменшити наслідки бойових дій на ґрунти. Також наголосили, що вплив різного роду зброї на стан поверхні ґрунту на полях держави потребує всебічного аналізу (хімічного, фізичного та біологічного) [1].

Німецько-український «агрополітичний діалог» (АПД) при Національній асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України провів дослідження щодо загрози від вибухонебезпечних предметів на площах сільськогосподарського призначення в Україні, спричинені російською загарбницькою війною 2022 року. Також у цій праці наголосив на необхідних заходах і викликах щодо очищення територій від вибухо-небезпечних предметів [2].

Окрім цього дослідження впливу військових дій на використання земель, розвитку сільського господарства також присвяченні дослідження закордонних вчених та громадських організацій. Прикладом такого дослідження є наукова праця Джеймс Б., Глен Р. Гібсон (James B. Campbell, Glen R. Gibson), в якій автори дослідили оцінку оброблюваних земель та вирощеної сільськогосподарської продукції в Іраку до бойових дій, під час та після їх

закінчення. Ними було враховано дані ООН та отримані дані дистанційного зондування землі для відслідковування зміни земельного покриття, структури сільського господарства в Іраку [3].

Науковці екологічного спрямування досліджень Ліна Еклунд, Майкл Деджеральд, Мартін Брандт, Олександр Прищепов і Петтер Пілесйо (Lina Eklund, Michael Degerald, Martin Brandt, Alexander Prishchepov and Petter Pilesjö) проаналізували різноманітні конфлікти і залежність від них змін земельної системи на прикладі бойових дій в Сирії та Іраку. Науковцями було використано підходи часового ряду на основі даних дистанційного зондування землі для оцінки площ, що оброблялися у період 2000 – 2015 роки [4].

Програми ООН з охорони навколишнього середовища (ЮНЕП) про проведення моніторингу більшості складових повоєнного довкілля було проведено дослідження для Боснії та Герцеговини щодо стану знищеного лісу, забруднення водних об'єктів, ґрунту, об'єктів природо-заповідного фонду. Зрештою, такі дослідження було проведено і саме на них покликається влада сучасної Боснії та Герцеговини, ведучи мову про шкоду, завдану довкіллю війною. Звісно, дослідження міжнародних партнерів є корисними, але видаються досить негативним фактором відсутність у держави власних даних про реальні обставини справ на своїй території [5].

Висновки. Напрацювання науковців є схожими за методами їх дослідження для різних територій, що зазнали впливу військових дій. Проте дані об'єкти дослідження все ж мають свою специфіку у культурі, природних умовах та інтенсивністю бойових дій у Боснії і Герцеговини, Іраку тощо. Тому природні умови, законодавча складова за деякими підходами може вирізнятися від інших країн та потребуватиме пошуку нових методів оцінки економічних втрат на землях спричинених військовими діями.

Враховуючи значну роль України у світовому продовольчому сегменті, постає необхідність в оцінці наслідків військових дій на продуктивний потенціал земель та земельних ділянок. На нашу думку із цього постає необхідність у вирішенні наступних завдань:

- проведення загального аналіз земель, що зазнали негативного впливу військових дій;
- оцінка втрат продуктивного потенціалу земель територіальних громад, що зазнали негативного впливу військових дій;
- пропозиції щодо запровадження нових обмежень у використанні земель та земельних ділянок, які зазнали впливу військових дій;
- пропозиції щодо відновлення продуктивного потенціалу земель, що зазнали негативного впливу військових дій;
- розробити прогностичні пропозиції щодо ефективності запропонованих заходів по відновленню продуктивного потенціалу земель громад, які зазнали впливу військових дій.

Список використаних джерел

1. Науковці НААН пояснили як зменшити наслідки бойових дій на ґрунти. Інституту ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського НААН URL: http://naas.gov.ua/newsukraine/?ELEMENT_ID=7606&fbclid=IwAR1Pb2mb4DJWB15KLzkqloQ-rQkYbrp97nhg0NQRhGReTKxCOfSz9i0UU48
2. Кай Вінкельманн. Загрози від вибухонебезпечних предметів на площах сільськогосподарського призначення в Україні, спричинені російською загарбницькою війною 2022 року. Виклики й необхідність очищення територій від вибухонебезпечних предметів. Проєкт «Німецько-український агрополітичний діалог» (АПД), червень 2022 р. URL: https://www.apd-ukraine.de/images/2022/BVVG/Brochure_Kampfmittelr%C3%A4umung/Winkelmann_Kampfmittelr%C3%A4umung_UA.pdf?fbclid=IwAR1sJ1GNG1RB--JvkzcdE8REEAqq8g58cw0AatasVEEP9ALrBXgCDLxuNrY
3. James B. Campbell, Glen R. Gibson (2012). War and agriculture: three decades of cropland land cover change in central Iraq. The American Society for Photogrammetry and Remote Sensing. ASPRS. Retrieved from <http://www.asprs.org/pecora18/proceedings/Gibson.pdf>
4. Lina Eklund, Michael Degerald, Martin Brandt, Alexander V Prishchepov and Petter Pilesjö. How conflict affects land use: agricultural activity in areas seized by the Islamic State. Published 28 April 2017. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/aa673a>
5. Повоєнний досвід відновлення довкілля Боснії і Герцеговини. Екологія право людини. Верховенство права для захисту довкілля. URL: http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/Dosvid-Bosniyi-i-Gertsegovyny_fin.pdf

Analysis of scientific research dedicated to the assessment of the impact of military actions on land productivity

Abstract. It is emphasized that the military actions intensified the problems of an economic and ecological nature in the country. The works of domestic scientists on the use of lands and land plots affected by the military actions were analyzed. The work of foreign scientists and public organizations on the use of lands that have undergone military operations on the example of Iraq, Bosnia and Herzegovina is considered. A list of tasks that need to be investigated in order to assess the impact of military actions on land productivity is proposed.